

Блок 2. Україна в процесі боротьби за збереження національної ідеї

Урок 22. Семінар. Державотворчі процеси в 1917-1921 рр. Причини поразки та історичне значення Української революції

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Українська революція 1917-1921 рр. дала досвід парламентської, республіканської, гетьманської і західноукраїнської моделей державності. Її поразка не знищила ідею незалежності, а стала уроком для майбутніх поколінь.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
моделі української державності; роль лідерів і партій; військовий чинник; міжнародна ситуація.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1917	початок Української революції.
1918	проголошення незалежності УНР.
1918	Українська Держава Скоропадського.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Моделі української державності	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Роль лідерів і партій	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Військовий чинник	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Міжнародна ситуація	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Причини поразки і значення	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Семінар. Державотворчі процеси в 1917-1921 рр. Причини поразки та історичне значення Української революції» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібно на уроці
Державотворення	допомагає точно пояснити явище: процес створення органів влади, законів, армії, фінансів, дипломатії.
Легітимність	допомагає точно пояснити явище: визнання влади законною і суспільно прийнятною.
Соборність	допомагає точно пояснити явище: політична єдність українських земель.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: семінар. державотворчі процеси в 1917-1921 рр. причини поразки та історичне значення української революції.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Моделі української державності	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Роль лідерів і партій	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Військовий чинник	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Міжнародна ситуація	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
УЦР	Парламентська і демократична модель, що еволюціонувала від автономії до незалежності.
Гетьманат	Модель сильної виконавчої влади і державного апарату.
Директорія	Спроба відновити республіканську УНР в умовах війни.
ЗУНР	Західноукраїнська модель організованого державотворення.
Причини поразки	Війна на кілька фронтів, нестача армії, соціальні конфлікти, слабе міжнародне визнання.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Моделі української державності	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Роль лідерів і партій	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Військовий чинник	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Міжнародна ситуація	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Причини поразки і значення	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Михайло Грушевський	символ демократичного етапу революції.
Павло Скоропадський	гетьманська модель державності.

Хто / що	Роль у темі
Симон Петлюра	військово-політичний лідер УНР.
Євген Петрушевич	лідер ЗУНР.
Армія УНР і УГА	військова опора української державності.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Державотворення	процес створення органів влади, законів, армії, фінансів, дипломатії.
Легітимність	визнання влади законною і суспільно прийнятною.
Соборність	політична єдність українських земель.
Визвольні змагання	боротьба за незалежну українську державу.

Поняття	Як використати у відповіді
Державотворення	Скажіть: «Державотворення - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Легітимність	Скажіть: «Легітимність - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Соборність	Скажіть: «Соборність - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Визвольні змагання	Скажіть: «Визвольні змагання - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1917	початок Української революції.
1918	проголошення незалежності УНР.
1918	Українська Держава Скоропадського.
1919	Акт Злуки.
1921	завершення організованої боротьби Армії УНР.

Хронологічна стрічка

1917 → 1918 → 1918 → 1919 → 1921

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
УЦР	ключові дії та суперечності	історичний результат
Гетьманат	ключові дії та суперечності	історичний результат
Директорія	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.

Завдання	Як виконати
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Українська революція 1917-1921 рр.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Семінар. Державотворчі процеси в 1917-1921 рр. Причини поразки та історичне значення Української революції» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.

Рівень	Завдання
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.